

Kroniek van kunst & cultuur

Braafheidskoorts

TONEELFILM
The Daughter

Het is niet verstandig om lijken in de kast te laten rotten. Het is evenmin verstandig om die lijken

te ruimen zonder de medebewoners tijdig in te lichten. En het is tijdverspilling om over die dingen moralistisch te gaan doen. De Noorse toneelschrijver Henrik Ibsen (1828-1906) heeft over deze existentiële drieslag een pak boeiende toneelstukken geschreven. De Zwitsers/Australische toneelmaker Simon Stone (1984) is dat oeuvre overtuigend aan het afstoffen.

Wij toneelliefhebbers zagen dat in 2013 voor het eerst in zijn versie van *De wilde eend*. Een stuk over levensleugens rondom een meisje van veertien. Zij is het kind van de werkgever van de man die zij al jarenlang voor haar vader houdt. Die bastaardvader is over zijn status al die tijd in onwetendheid gehouden. Zijn vriend, tevens de haatdragende zoon van de werkgever, komt de grote onthuller uithangen. Hij scheurt met zijn 'lastige braafheidskoorts' (wij citeren hier de eerste vertaling uit 1906) ettelijke levens aan flarden. Het meisje overleeft het niet.

In zijn voorstelling *The Wild Duck*, hier gebracht door het Holland Festival, schrapte Simon Stone in 2013 de ruis, hij reduceerde het aantal personages tot zes: het kind, haar opa, de moeder, de opvoed&liefe-vader, de biologische vader en diens zoon, de onthuller. Plus een eend. Vijf kwartier sterk toneel, gespeeld in twee hoge glazen vitrines in een zwarte doos.

Stone heeft het gegeven nu omgewerkt tot de speelfilm *The Daughter*, sinds vorige week in de bioscoop. Stone is als theaterregisseur dol op films en tv-series. Zijn snel gemonteerde toneelbewerkingen van Aeschylus, Euripides, Seneca en Ibsen hebben een wonderlijke cinematografische ritmiek, de dynamiek van beeldscherm-spelletjes en een tekst die ademt in onze tijd.

Wat doet Stone nu in zijn omzetting van toneelbewerking naar filmadaptatie? Landschapsfotografie in *Schönmacherei*-tinten, dat gaat nog. Het meisje krijgt een pubervriendje en een kitscherig verfilmde ontmaagding. Dat kan. De oud geworden biologische vader krijgt een jonge vrouw plus een bedorven huwelijksfeest – fijn dat Stone kan laten zien hoezeer hij de film *Festen* bewondert, maar wat doet dat hier?

Verder worden in het scenario onthullingen uitgesteld die de kijker op kilometers afstand ziet aankomen. Stone past in zijn spelregie rare vervreemdingstechnieken toe uit de rommelzolder van een stoffig soort toneel, bijvoorbeeld door spelers die iets willen zeggen geforceerd bruto af te kappen. Wanneer de fragmentatiebom van de onthulling eindelijk is ontploft, ontwaarden de dialogen in de melodramatische schreeuwlelijkheden die nota bene Ibsen *himsel* een schrijversleven lang heeft proberen te

vermijden. En dat alles met lelijke illustrerende muziek, inclusief een onvermijdelijk requiem van Arvo Pärt.

Kortom: als Stone gaat filmen wordt hij opeens een minder valide kopieerder van anderen vondsten en een ouwe zeur op krukken. Een volgende keer de omgekeerde weg: Stone maakt *toneel* van een filmscenario: *Husbands and Wives* bij Toneelgroep Amsterdam.

LOEK ZONNEVELD

The Daughter draait nu in de bioscoop. Een nieuwe versie van het toneelstuk De wilde eend is in de regie van Liliane Brakema op 7 en 8 september te zien in Theater Bellevue in het kader van het Nederlands Theaterfestival

The Daughter,
regie Simon Stone

CHERRY PICKERS FILMDISTRIBUTE

